

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту
майор внутрішньої служби
_____ Н.С. Калашник
_____._____ 2017 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ КВС
УКРАЇНИ ПОГСЕП 1.1.13**

за спеціальністю (081) Право

факультет заочного навчання та післядипломної освіти

Робоча програма з навчальної дисципліни «Комунікативна компетентність працівника КВС України» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 «Право» ступеня вищої освіти магістр, за заочною формою навчання.

Розробник: Бойко-Бузиль Юлія Юріївна, професор кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Професор кафедри практичної психології

_____ Ю.Ю. Бойко-Бузиль

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система знань та умінь комунікативної компетентності як інтегральної якості особистості працівника КВС України.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: психологія та педагогіка.

Забезпечувані дисципліни: психологія управління.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Комунікативна компетентність працівника КВС України» є формування системи знань та умінь щодо психологічних особливостей професійного спілкування працівників КВС України.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Комунікативна компетентність працівника КВС України» є:

- сформувати систему внутрішніх ресурсів ефективної взаємодії;
- розрізнити особливості вербальної та невербальної комунікації;
- здатність встановлювати та підтримувати необхідні контакти з людьми;
- здобути практичний досвід ефективного та грамотного спілкування.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри практичної психології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k_ppp@ukr.net.

Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. *Психологія комунікативної компетентності працівника КВС України*

Тема 1. *Сутність комунікативної компетентності працівника КВС України*

Поняття спілкування в психології. Види спілкування (вільне, ділове, ігрове, ритуальне). Форми спілкування (матеріальне, духовне, міжособистісне). Масове спілкування. Функції спілкування. П'ять аспектів спілкування (міжособистісний, когнітивний, комунікативно-інформаційний, емотивний, конативний). Структура спілкування (комунікація, інтеракція, перцепція). Механізми соціальної перцепції (ідентифікація, стереотипізація, рефлексія). Структурні компоненти спілкування (предмет спілкування, потреба у спілкуванні, комунікативні мотиви, дія спілкування, завдання спілкування, засоби, спілкування продукт спілкування). Форми спілкування (монологічний, діалогічний, полілогічний). Манера спілкування (тон, поведінка, дистанція). Поняття комунікації. Структура комунікативного процесу. Засоби комунікації. Елементи комунікації. Комунікативні дії. Комунікаційний процес. Поняття комунікативної компетентності. Складові комунікативної компетентності. Рівні комунікативної компетентності. Складові комунікативної компетентності. Структура комунікативної компетентності. Прикладне значення комунікативної компетентності працівника КВС України.

Тема 2. Невербальні засоби комунікативної компетентності працівників КВС України

Невербальне спілкування. Функції невербального спілкування. Класифікація невербальних засобів спілкування (кінетичні, просодичні, екстралінгвістичні, тактильні). Системи невербального спілкування. Візуальна система спілкування (жести, міміка, пантоміміка, реакції шкіри, контакт очима). Засоби перетворення природної статури (одяг, зачіска, косметика, окуляри, борода, дрібні предмети в руках). Акустична система спілкування (паралінгвістична і екстралінгвістична). Паралінгвістична система спілкування (вокалізація мовлення, якість голосу, діапазон голосу, тональність). Екстралінгвістична система (мовні паузи, покашлювання, сміх, темп мовлення). Тактильна система спілкування (дотик, потиск руки, обійми, поцілунки). Ольфакторна система спілкування (запахи). Просторова психологія.

Тема 3. Мистецтво комунікативної компетентності працівника КВС України

Культура мови. Норми культури мови. Культура спілкування. Лінгвоетикет. Мовний етикет. Мовленнєвий етикет. Гумор. Іронія. Сарказм. Активне і пасивне мовлення. Стилi спілкування (демократичний, авторитарний, суперечливий, комбінований). Бар'єри спілкування. Бар'єри нерозуміння (фонетичний, стилістичний, семантичний, логічний). Соціально-культурні бар'єри (соціальні, політичні, релігійні, професійні). Бар'єри ставлень. Ефекти спілкування (ореолу, проектування, первинності, останньої інформації). Способи впливу (навіювання, захоплення, наслідування, переконування). Прийоми впливу (спонукання, переконування, умовляння, примушування). Культура телефонного спілкування. Спеціальні правила телефонного спілкування. Структура телефонної розмови.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Право 081	Нормативна	
	Спеціальність Право 08		
Кількість розділів –	Спеціалізація: кримінально-виконавча	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		1-й	
		Семестр	
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи	Ступінь вищої освіти: Магістр	Лекції	
		2 год.	
		Семінарські	
		Практичні	

студента –		6 год.
	Самостійна робота	
		82 год.
	Вид контролю:	
		Залік

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	сем	с.р.		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Психологія комунікативної компетентності працівника КВС України										
Тема 1. Сутність комунікативної компетентності працівника КВС України						30	2	2		26
Тема 2. Невербальні засоби комунікативної компетентності працівників КВС України						30		2		28
Тема 3. Мистецтво комунікативної компетентності працівника КВС України						30		2		28
Разом за розділом 1						90	2	6		82
Залік										
Усього годин						90	2	6		82

4. Плани практичних занять

Розділ 1. Психологія комунікативної компетентності працівника КВС України

Тема 1. Сутність комунікативної компетентності працівника КВС України

Завдання до практичного заняття

1. Підберіть власне українські відповідники до слів іншомовного походження: теорія, нація, гіпотеза, аргумент, престиж, статус, ресурси, табу, дефект, компетентність, імпульс, компенсація, пріоритет, рентабельний, дебати, гуманізм, аномалія, імідж, анархія, апелювати, адаптувати, лімітувати, симптом, фіксувати, ігнорувати, домінувати

2. Доберіть до пропонуваніх слів і словосполучень не менше 10 синонімів (слова, прислів'я): злочин, засуджений, провина, покарання, нещасна людина, пробація, ресоціалізація, гуманне відношення, віра в людину.

3. Підготуйте до виголошення промову (2-3 хвилини) на одну із запропонованих тем: «Чи можлива дружба між чоловіком і жінкою?», «Злочинний вердикт», «Еміграція – зрада Батьківщині», «Засуджений – це не клеймо», «Чи можлива ресоціалізація засуджених?», «Обставини, що пом'якшують покарання», власна тема.

Тема 2. Невербальні засоби комунікативної компетентності працівників КВС України

Завдання до практичного заняття

1. Проведіть вправи на тренування уміння виражати визначений емоційний стан за допомогою міміки, формування навичок інтуїтивного розуміння стану іншої людини та спостережливості як риси особистості.
2. Відпрацюйте навик плавної жестикуляції та голосу тіла (розуміння жестів), навик видавати потрібні цілі повідомлення, помічати і розшифровувати мету повідомлення, що йде від інших людей.
3. Відпрацюйте техніки на розвиток вміння слухати та виявляти брехню.

Тема 3. Мистецтво комунікативної компетентності працівника КВС України

Завдання до практичного заняття

1. Робота в командах, підготуйте жартівливі питання і кмітливі відповіді на них. Відпрацюйте навик швидко, спонтанно, «зберігаючи обличчя» відповідати на складні питання, зберігати спокійний стан, незважаючи на провокації групи. Тренуємо емоційну стійкість при відповідях на несподівані питання та навик читання незнайомого тексту – яскраво, цікаво, захоплююче.
2. Твердження «Злочин – це зло» підтвердіть (або спростуйте) логічно (аргументативно) і фактологічно (ілюстративно), використовуючи індуктивний (або дедуктивний) хід думки. Використайте засоби гумору, сатири, сарказму.
3. Здійсніть редагування телефонних фраз (фрази надає викладач).

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів передбачає підготовку рефератів та інформаційних повідомлень; роботу з конспектами, методичними розробками, підручниками, посібниками, періодичною та монографічною науковою літературою з веденням записів або конспектуванням необхідного матеріалу; складання словника навчальної дисципліни; розробку тестових завдань та мультимедійних презентацій з тем навчальної дисципліни.

Теми реферативних повідомлень:

1. Причини скутості та страху перед публічними виступами
2. Особливості формування першого враження про людину
3. Структура довгої і короткої промови
4. Виявлення брехні та нещирості
5. Механізми сприйняття знайомих людей
6. Що робити, якщо всі думки раптово зникли?
7. Слухання та його види
8. Захист від маніпуляції
9. Зональний прості
10. Сім законів риторики

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачено робочим навчальним планом.

7. Методи навчання та контролю

Методи навчання: частково-пошукові, репродуктивні, інтерактивні.

Методи контролю: поточний та підсумковий контроль.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Сутність спілкування
2. Значення спілкування
3. Види спілкування (вільне, ділове, ігрове, ритуальне)
4. Форми спілкування (матеріальне, духовне, міжособистісне)
5. Масове спілкування
6. Функції спілкування
7. П'ять аспектів спілкування (міжособистісний, когнітивний, комунікативно-інформаційний, емотивний, конативний)
8. Структура спілкування (комунікація, інтеракція, перцепція)
9. Механізми соціальної перцепції (ідентифікація, стереотипізація, рефлексія)
10. Структурні компоненти спілкування (предмет спілкування, потреба у спілкуванні, комунікативні мотиви, дія спілкування, завдання спілкування, засоби спілкування продукт спілкування)
11. Форми спілкування (монологічний, діалогічний, полілогічний)
12. Манера спілкування (тон, поведінка, дистанція)
13. Поняття комунікації
14. Структура комунікативного процесу
15. Засоби комунікації
16. Елементи комунікації
17. Комунікативні дії
18. Комунікаційний процес
19. Поняття комунікативної компетентності
20. Складові комунікативної компетентності
21. Рівні комунікативної компетентності
22. Складові комунікативної компетентності
23. Структура комунікативної компетентності
24. Невербальне спілкування
25. Функції невербального спілкування
26. Класифікація невербальних засобів спілкування (кінетичні, просодичні, екстралінгвістичні, тактильні)
27. Системи невербального спілкування
28. Візуальна система спілкування (жести, міміка, пантоміміка, реакції шкіри, контакт очима)
29. Засоби перетворення природної статури (одяг, зачіска, косметика, окуляри, борода, дрібні предмети в руках)
30. Акустична система спілкування
31. Паралінгвістична система спілкування (вокалізація мовлення, якість голосу, діапазон голосу, тональність)
32. Екстралінгвістична система (мовні паузи, покашлювання, сміх, темп мовлення)
33. Тактильна система спілкування (дотик, потиск руки, обійми, поцілунки)
34. Ольфакторна система спілкування (запахи)

35. Просторова психологія
36. Мистецтво комунікативної компетентності
37. Культура мови
38. Норми культури мови
39. Культура спілкування
40. Лінгвоетикет
41. Мовний етикет
42. Мовленнєвий етикет
43. Гумор
44. Іронія
45. Сарказм
46. Активне мовлення та пасивне мовлення
47. Стили спілкування (демократичний, авторитарний, суперечливий, комбінований)
48. Бар'єри спілкування
49. Бар'єри нерозуміння (фонетичний, стилістичний, семантичний, логічний)
50. Соціально-культурні бар'єри (соціальні, політичні, релігійні, професійні)
51. Бар'єри ставлень
52. Ефекти спілкування (ореолу, проектування, первинності, останньої інформації)
53. Способи впливу (навіювання, захоплення, наслідування, переконування)
54. Прийоми впливу (спонукання, переконування, умовляння, примушування)
55. Культура телефонного спілкування
56. Спеціальні правила телефонного спілкування
57. Структура телефонної розмови
58. Власний стиль ефективної комунікації
59. Прикладне значення комунікативної компетентності
60. Актуальні проблеми комунікативної компетентності

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Залік	
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89		B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59		Fx	необхідне перескладання

1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу
------	--	---	-----------------------------------

10. Рекомендована література

Основна

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні: підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 384 с.
2. Жуков Ю. М. Диагностика и развитие компетентности в общении: практ. пособие. – Киров: ЭНИОМ, 1991. – 94 с.
3. Мовна комунікація в діяльності сил охорони правопорядку: навч. посібник / С.Т. Полтарак та ін.; за заг. ред. С.Т.Полторака; Акад. внутр. військ МВС України. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2013. – 113 с.
4. Мони́на Г.Б. Коммуникативный тренинг (педагоги, психологи, родители) / Мони́на Г.Б., Лютова-Робертс Е.К. – СПб.: Изд-во «Речь», 2005. – 224 с.
5. Психологія оперативного спілкування в діяльності оперативних підрозділів органів внутрішніх справ: навч.-практ. посіб. / Б. І. Бараненко, В. А. Глазков, О. С. Звонко та ін.; за ред. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. – 552 с.
6. Семенюк О.А. Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 246 с.
7. Яцко Н.Б. PR та маніпуляції: практичний словник / ред.: В.М.Карпенко. – К.: Видавець Карпенко В.М. – 2015. – 512 с.

Додаткова

8. Андреева Г. М. Социальная психология: учеб. для студентов вузов. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 378 с.
9. Андросюк В. Г. Психологія слідчої діяльності: навч. посіб. – К.: АВС, 1994. – 106 с.
10. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: Навчально-методичний посібник. – К. : Генеза, 2005. – 180 с.
11. Иванова Е.М. Психология профессиональной деятельности. – М.: Персэ, 2011. – 336 с.
12. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.
13. Обран-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: підручник: у 2 кн. – Кн.1: Соціальна психологія особистості і спілкування. – К.: Либідь, 2004. – 576 с.
14. Основи ораторського мистецтва: Практикум / Укладач О. І. Когут. – Тернопіль: Астон, 2005. – 296 с.
15. Пиз А. Новый язык телодвижений. Расширенная версия. – М.: ЭКСМО–ПРЕСС, 2007. – 416 с.
16. Старовойтенко Е.Б. Культурная психология личности: Монография. – М.: Академический Проект; Гаудеамус, 2007. – 310 с.

11. Інформаційні ресурси

1. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Potip_2013_19_27.pdf
2. http://nbuv.gov.ua/jpdf/psling_2011_7_33.pdf
3. http://pidruchniki.com/13761025/psihologiya/spilkuvannya_fenomen_psihologiyi